

Cijfers uit de registratie van beroepen in de gezondheidszorg

CIJFERS UIT DE REGISTRATIE VAN HUISARTSEN

Peiling 1998

L. Hingstman

November 1998

 NIVEL
bibliotheek
drieharingstraat 6
postbus 1568
3500 bn utrecht
T 030 2 729 614/615
F 030 2 729 729

NIVEL (Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg)
Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT
Telefoon: 030 - 2729700

Het NIVEL (Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg) verzamelt en verspreidt kennis en informatie over structuur en functioneren van de gezondheidszorg.

Tot de activiteiten van het NIVEL behoren het verrichten van wetenschappelijk onderzoek, registratie- en documentatie-activiteiten en het beheren van een (algemeen toegankelijke) bibliotheek.

INHOUD

	pag.
1. INLEIDING	5
2. GEVESTIGDE HUISARTSEN	8
- Aantal en groei	8
- Vestiging en vertrek	9
- Samenstelling	11
- Apotheekhoudende huisartsen	13
- Full-time/part-time	13
- Spreiding en dichtheid	14
3. NOG NIET GEVESTIGDE HUISARTSEN	18
- Huisartsen in opleiding	18
- Assistent-huisartsen (HIDHA's)	18
- Praktijkzoekende huisartsen	19
- Wensen praktijkzoekende huisartsen	22
- Huisartsen die hun vestigingsplannen hebben opgegeven	24
4. SAMENVATTING	26
5. BEGRIPPEN	27

1. INLEIDING

Het NIVEL (Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg) registreert sinds jaren gegevens over beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg. Voor de huisartsen houdt het NIVEL een tweetal registraties bij. Dit betreft een registratie van gevestigde huisartsen en een registratie van nog niet gevestigde huisartsen. Allereerst zal de opzet van beide registraties in het kort worden toegelicht.

Registratie Gevestigde Huisartsen

Sinds 1974 wordt op het NIVEL een registratie bijgehouden van gevestigde huisartsen. Dit zijn huisartsen die de algemene praktijk uitoefenen voor ziekenfondspatiënten en particuliere patiënten en die ziekenfondspatiënten op eigen naam of op naam van de maatschap hebben. De gegevens voor deze registratie worden verkregen via diverse bronnen (Huisarts en Verpleeghuisarts Registratie Commissie, NHG e.d.) en via eigen gegevensverzameling.

De belangrijkste gegevens die in deze registratie worden bijgehouden zijn een aantal persoonsgegevens (naam, woonadres, leeftijd, geslacht e.d.) en een aantal gegevens over de praktijk (praktijkadres, vestigingswijze, praktijkvorm e.d.).

Registratie nog niet gevestigde huisartsen

Sinds januari 1979 verzamelt het NIVEL (Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg) gegevens over mensen die de huisartsenopleiding hebben voltooid.

Voor deze gegevensverzameling wordt van twee gegevensbronnen gebruikgemaakt. Enerzijds worden gegevens van de Huisarts en Verpleeghuisarts Registratie Commissie (HVRC) geraadpleegd en anderzijds putten wij informatie uit de enquête die het NIVEL jaarlijks verstuurd op peildatum 1 januari.

Door de Huisarts en Verpleeghuisarts Registratie Commissie wordt de volgende informatie omtrent de pas afgestudeerde huisartsen verstrekt:

- naam, geslacht, geboorteplaats en -datum;
- het huidige woonadres;
- de universiteit waar het artsexamen is afgelegd en de datum waarop dit is gebeurd;
- de universiteit waar men de huisartsenopleiding gevolgd heeft en de begin- en einddatum van deze opleiding;
- de datum van registratie als huisarts.

De tweede informatiebron is de jaarlijkse vragenlijst die wordt toegestuurd aan alle afgestudeerden van de huisartsenopleiding, dat wil zeggen aan diegenen die nog niet gevestigd zijn en hun vestigingsplannen nog niet hebben opgegeven. Het doel hiervan is inzicht te krijgen in de bezigheden en voornemens

van deze groep. De vragenlijst bevat vier onderdelen: één gedeelte voor afgestudeerden die zich hebben gevestigd, één gedeelte voor degenen die als assistent(e) in een huisartspraktijk werkzaam zijn, één gedeelte voor mensen die op zoek zijn naar een zelfstandige vestiging (of tijdelijk niet-zoekend, maar nog wel 'in de markt' zijn), en tenslotte één gedeelte voor hen die definitief hebben afgezien van het plan om zich als huisarts te vestigen, of nooit dergelijke plannen hebben gehad.

Op basis van bovengenoemde gegevens kunnen onder andere de volgende vragen beantwoord worden:

- hoeveel huisartsen hebben de huisartsenopleiding gevolgd?
- hoeveel van hen hebben zich als huisarts gevestigd of zijn als assistent-huisarts werkzaam?
- hoeveel tijd verloopt er tussen beëindiging van de huisartsenopleiding en vestiging als huisarts?
- hoeveel huisartsen zijn op zoek naar een praktijk?
- hoeveel huisartsen hebben hun vestigingsplannen opgegeven?
- welke voorkeuren hebben huisartsen ten aanzien van een toekomstige praktijk?

Gezien de opzet van de registratiesystemen kunnen in het licht van achteraf nog uitgevoerde correcties en toevoegingen, reeds gepubliceerde cijfers bijge-

steld worden. De gegevensbestanden worden dus niet bevroren, hetgeen betekent dat er in de cijfers kleine verschillen kunnen optreden met eerder gepubliceerde statistische overzichten.

Tot op heden zijn er 19 peilingen geweest. Voor de peiling van 1 januari 1998 zijn 1.095 vragenlijsten verstuurd. Na één rappel werden de pas afgestuurde huisartsen die niet reageerden telefonisch benaderd. Het resultaat van deze werkwijze is een respons van 90%. In totaal hebben 7 nog niet gevestigde huisartsen hun medewerking aan de enquête geweigerd en waren 108 mensen onbereikbaar. Daarnaast bevonden zich 20 huisartsen op de peildatum in het buitenland.

2. GEVESTIGDE HUISARTSEN

Aantal en groei

Op 1 januari 1998 zijn er in Nederland 6.997 zelfstandig gevestigde huisartsen werkzaam (tabel 1). Ten opzichte van 1 januari 1997 is dat een absolute toename van 81 (1,2%).

Tabel 1: Aantal zelfstandig gevestigde huisartsen naar geslacht vanaf 1980

	zelfstandig gevestigde huisartsen		
	mannen	vrouwen	totaal
1980	5.041	216	5.257
1985	5.433	476	5.909
1990	5.615	776	6.391
1991	5.616	849	6.465
1992	5.634	901	6.535
1993	5.618	971	6.589
1994	5.631	1.018	6.649
1995	5.657	1.096	6.753
1996	5.662	1.152	6.814
1997	5.656	1.260	6.916
1998	5.671	1.326	6.997

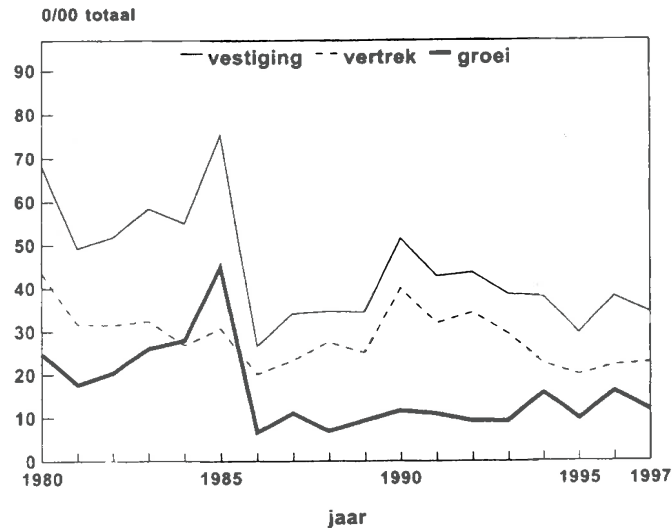
Negentien procent van alle zelfstandig gevestigde huisartsen is vrouw. In de afgelopen tien jaar is het absoluut aantal vrouwelijke huisartsen verdubbeld, terwijl het aantal mannelijke huisartsen in die periode vrijwel stabiel is gebleven.

Vestiging en vertrek

De groei van het aantal huisartsen is het resultaat van vestiging en vertrek. Uit figuur 1 kan afgeleid worden dat in 1997 het vestigingscijfer iets is afgenomen. In 1997 hebben zich in totaal 238 huisartsen gevestigd, waaronder 92 (38,7%) vrouwen. Het vertrekcijfer is, net als bij de vorige peiling (1996), iets gestegen. In totaal hebben 157 huisartsen hun praktijk neergelegd.

Per saldo komt het resultaat van vestiging en vertrek in 1997 uit op +81 huisartsen.

Figuur 1: Vestiging, vertrek en groei van het aantal zelfstandig gevestigde huisartsen vanaf 1980

Het grootste deel van de 238 huisartsen dat in 1997 met een praktijk is begonnen, vestigt zich in een duopraktijk (39,5%). Circa 25% vestigt zich in een solopraktijk, 18% in een groepspraktijk en 17% in een gezondheidscentrum.

Van de 157 huisartsen die in 1997 met hun praktijk zijn gestopt heeft 25% als reden opgegeven dat men een andere functie (geen huisarts) heeft aanvaard. Dit percentage is iets hoger dan het gemiddelde in

de afgelopen vijf jaar, maar nog altijd aanmerkelijk lager dan in de periode vóór 1987. Met enige voorzichtigheid zouden wij hieruit kunnen afleiden dat het voor het merendeel van de huisartsen nog steeds moeilijk is om in een andere functie aan de slag te gaan. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door het feit dat de arbeidsmarkt voor de aan huisarts verwante beroepen niet meer alleen door huisartsen worden ingevuld.

Samenstelling

Leeftijd

De leeftijdsopbouw van de groep huisartsen is in het afgelopen decennium aanzienlijk veranderd. Was in 1985 nog ruim 51% van de huisartsen jonger dan 40 jaar, in 1998 bedraagt dit aandeel nog slechts 18%. De vrouwelijke huisartsen hebben als groep een aanmerkelijk jongere leeftijdsopbouw dan mannen. Van de vrouwen is ruim 34% jonger dan 40 jaar, tegenover slechts 14% van de mannen (zie tabel 2).

Tabel 2: Leeftijdsverdeling van zelfstandig gevestigde huisartsen naar geslacht, per 1 januari 1998

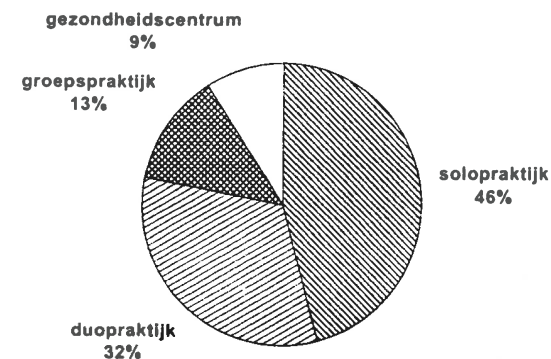
Leeftijd	mannen		vrouwen		totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
< 30	1	0,0	1	0,1	2	0,0
30-34	132	2,3	148	11,2	280	4,0
35-39	662	11,7	303	22,9	965	13,8
40-44	1.360	24,0	463	34,9	1.823	26,1
45-49	1.570	27,7	273	20,6	1.843	26,3
50-54	1.210	21,3	99	7,5	1.309	18,7
55-59	528	9,3	34	2,6	562	8,0
60-64	201	3,5	3	0,2	204	2,9
> 64	7	0,1	2	0,2	9	0,1
Totaal	5.671	100,0	1.326	100,0	6.997	100,0

Praktijkvorm

Minder dan de helft (46%) van de Nederlandse huisartsen werkt in een solopraktijk. Circa 32% werkt in een duopraktijk, 13% werkt in een groepspraktijk en bijna 9% in een gezondheidscentrum (zie figuur 2). Sinds 1980 is het percentage solowerkende huisartsen vrijwel ieder jaar afgenomen; in 1980 was nog 72% van de huisartsen in een solopraktijk werkzaam.

In totaal werken er 643 huisartsen (inclusief 38 assistent-huisartsen) in een gezondheidscentrum. Verreweg het grootste deel (90%) van hen werkt in het gezondheidscentrum samen met twee of meer collega's.

Figuur 2: Procentuele verdeling van de praktijkvorm waarin zelfstandig gevestigde huisartsen werkzaam zijn, per 1 januari 1998

Apotheekhoudende huisartsen

Per 1 januari 1998 zijn er in Nederland 651 apothekhoudende huisartsen. In de afgelopen tien jaar is het aantal apothekhoudende huisartsen met 18% afgenomen.

Full-time/part-time

Per 1 januari 1998 werkt 29% van de huisartsen part-time. Het zijn echter met name de vrouwelijke huisartsen die een part-time baan hebben (ruim 74%). Van de mannelijke huisartsen werkt bijna 19% part-time.

Tabel 3: Relatieve verdeling van de omvang van de werkweek van zelfstandig gevestigde huisartsen naar geslacht, per 1 januari 1998.

Omvang werkweek ¹	Zelfstandig gevestigde huisartsen		
	man %	vrouw %	totaal %
< 21%	0,1	0,6	0,2
21-40%	0,9	7,1	2,1
41-60%	7,2	41,6	13,7
61-80%	8,2	21,6	10,7
81-99%	2,4	2,9	2,5
100% (full-time)	81,3	25,6	70,8
Totaal	100,0	100,0	100,0
<i>Gemiddeld aantal fte</i>	<i>0.94</i>	<i>0.70</i>	<i>0.90</i>

¹ 100% is 1.0 full-time equivalent (fte).

Spreiding en dichtheid

Van alle in Nederland gevestigde huisartsen is 43% gevestigd in gemeenten met een sterk of zeer sterk stedelijk karakter. Opvallend is dat van de vrouwelijke huisartsen een groter deel (bijna 51%) gevestigd is in stedelijke gebieden dan van de mannelijke huisartsen (bijna 41%). Voor minder stedelijke gebieden geldt het omgekeerde.

Er zijn grote regionale verschillen in praktijkvorm waarin huisartsen werkzaam zijn. In Groningen, Friesland en Zeeland is het percentage solowerkende huisartsen 55% of meer, terwijl dit aandeel in Limburg en Utrecht onder de 40% ligt. In Flevoland

ligt het percentage solowerkende huisartsen onder de 20%.

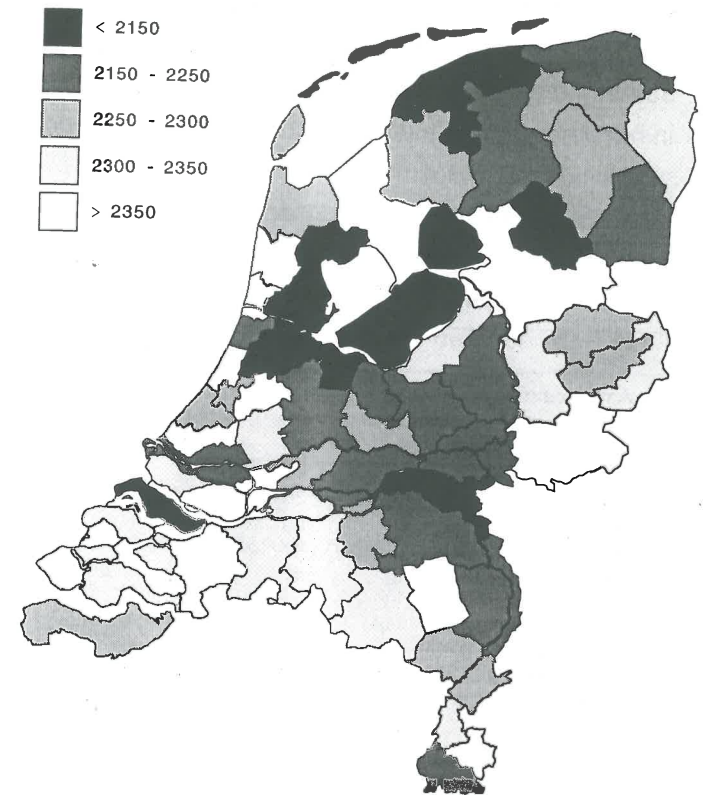
De huisartsendichtheid (gemiddeld aantal inwoners per zelfstandig gevestigde huisarts) is per 1 januari 1998 ten opzichte van 1997 gedaald met 12 inwoners tot 2.237. De regionale verschillen in huisartsendichtheid zijn overigens niet meer zo groot als tien jaar geleden. De laagste huisartsendichtheid wordt gemeten in Overijssel (2.337) en de hoogste huisartsendichtheid in Flevoland (1.788), Noord-Holland (2.140) en Friesland (2.169) (zie tabel 4). Maar in deze drie provincies, vooral in Flevoland, wordt door huisartsen vaker in deeltijd gewerkt.

Tabel 4: Aantal huisartsen en huisartsendichtheid per provincie per 1 januari 1998

Provincie	aantal inwoners	aantal zelfstandig gevestigde huisartsen	inwoners per zelfstandig gevestigde huisarts
Groningen	558.017	248	2.250
Friesland	618.115	285	2.169
Drenthe	464.672	210	2.213
Overijssel	1.063.527	455	2.337
Flevoland	293.286	164	1.788
Gelderland	1.895.656	857	2.212
Utrecht	1.088.621	494	2.204
Noord-Holland	2.486.105	1.162	2.140
Zuid-Holland	3.359.047	1.460	2.301
Zeeland	369.949	159	2.327
Noord-Brabant	2.319.262	1.003	2.312
Limburg	1.137.935	500	2.276
Nederland	15.654.192	6.997	2.237

In figuur 3 zijn de regionale verschillen in beeld gebracht. Uit deze figuur kan afgeleid worden dat het noord-oostelijk deel van de Randstad, de provincie Flevoland, grote delen van Friesland, Zuidwest-Drenthe, het gebied rond Nijmegen en Goeree-Overflakkee de gebieden zijn met de hoogste huisartsendichtheid (op kaart de donkere gebieden). Gebieden met de laagste huisartsendichtheid zijn de kuststreek, grote delen van Overijssel en Noord-Brabant.

Figuur 3: Huisartsendichtheid (aantal inwoners per zelfstandig gevestigde huisarts) op 1 januari 1998 per WGR-subregio

3. NOG NIET GEVESTIGDE HUISARTSEN

Huisartsen in opleiding

Op 1 januari 1998 volgen 1.003 artsen de opleiding huisartsgeneeskunde. Van deze artsen is 56% vrouw en 44% man. Allen volgen de opleiding volgens het driejarig curriculum. Van deze 1.003 artsen zitten er 336 in het eerste jaar, 315 in het tweede jaar en 352 in het derde jaar.

Tabel 5: Aantal huisartsen in opleiding per Universitair Huisartsen Instituut en per jaargang op 1 januari 1998

	1e jaar	2e jaar	3e jaar
U.v. Amsterdam	36	35	55
VU Amsterdam	37	45	35
RU Groningen	36	36	53
RU Leiden	47	47	41
RU Limburg	36	34	36
KU Nijmegen	50	35	47
EU Rotterdam	47	47	38
RU Utrecht	47	36	47
Totaal	336	315	352

Bron: Jaarverslag 1997 van de Huisarts en Verpleeghuisarts Registratie Commissie.

Assistent-huisartsen (HIDHA's)

Op 1 januari 1998 zijn er 453 assistent-huisartsen werkzaam. Onder assistent-huisartsen worden verstaan: afgestudeerde (huis)artsen die langer dan een half jaar in loondienst van een zelfstandig gevestigde huisarts werkzaam zijn. Het aantal assistent-huisart-

sen dat in eerdere jaren redelijk stabiel bleef (rond 370) is sinds 1996 aanmerkelijk toegenomen.

Verreweg het grootste deel (80%) van de assistent-huisartsen is vrouw. Dit aandeel bedroeg zeven jaar geleden nog 61%.

Als wordt gekeken naar de aard van het assistentschap dan kan worden geconstateerd dat bij vrouwen relatief vaker sprake is van een min of meer permanent assistentschap dan bij mannen (76% versus 48%). Een permanent assistentschap kan worden gezien als een alternatief voor een zelfstandige vestiging. Overigens zijn de verschillen tussen mannen en vrouwen ten aanzien van het permanente assistentschap in de loop der jaren groter geworden.

Verder blijkt dat het assistentschap door mannen vaker een hele dagtaak in beslag neemt dan bij de vrouwen het geval is. Van de mannen werkt 12,1% full-time als assistent-huisarts. Bij de vrouwen ligt dit op 2,2%.

Praktijkzoekende huisartsen

Op 1 januari 1998 telt Nederland 489 praktijkzoekende zoekende huisartsen. In 1997 werden er 585 praktijkzoekende huisartsen geteld (tabel 6). Het aantal praktijkzoekende huisartsen is dus in één jaar met 16% gedaald. Ruim 50% (247) van de praktijkzoekende huisartsen is vrouw. Dit komt vrijwel overeen met het gemiddelde percentage vrouwelijke

huisartsen dat de laatste jaren de huisartsenopleiding heeft voltooid.

Tabel 6: Aantal praktijkzoekende huisartsen vanaf 1980 (1 januari)

Peildatum	praktijkzoekende huisartsen*
1980	676
1985	803
1990	683
1991	503
1992	534
1993	449
1994	578
1995	616
1996	709
1997	585
1998	489

* Inclusief in het buitenland opgeleide huisartsen.

Indien de praktijkzoekende huisartsen worden uitgesplitst naar jaar van voltooiing van de huisartsenopleiding, dan blijkt dat, van degenen die in 1997 zijn afgestudeerd, bijna 63% op 1 januari 1998 praktijkzoekend is (zie tabel 7). Daarnaast heeft 17% van deze groep reeds een zelfstandige vestiging gerealiseerd. Over het algemeen kan gesteld worden dat binnen vier jaar na het voltooien van de huisartsenopleiding bijna tweederde een eigen praktijk heeft.

Tabel 7: Overzicht van de activiteiten van alle afgestudeerde huisartsen vanaf 1974 op 1 januari 1998*

Jaar voltooiing opleiding	Gevestigd		Praktijkzoekend		Afgezien		Overig		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
1974	21	65,6	-	-	11	34,4	-	-	32	100,0
1975	112	65,5	-	-	59	34,5	-	-	171	100,0
1976	231	67,7	1	0,3	107	31,4	2	0,6	341	100,0
1977	310	68,7	-	-	134	29,7	7	1,6	451	100,0
1978	329	68,3	1	0,2	146	30,3	6	1,2	482	100,0
1979	298	65,4	-	-	147	32,2	11	2,4	456	100,0
1980	281	64,4	-	-	146	33,5	9	2,1	436	100,0
1981	279	66,9	-	-	127	30,5	11	2,6	417	100,0
1982	286	64,7	-	-	146	33,0	10	2,3	442	100,0
1983	321	68,2	1	0,2	130	27,6	19	4,0	471	100,0
1984	318	64,3	2	0,4	159	32,1	16	3,2	495	100,0
1985	300	62,1	-	-	168	34,8	15	3,1	483	100,0
1986	287	68,4	1	0,2	122	28,1	14	3,2	434	100,0
1987	317	67,2	9	1,9	123	26,1	23	4,9	472	100,0
1988	271	71,7	11	2,9	79	20,9	17	4,5	378	100,0
1989	124	69,3	3	1,7	41	22,9	11	6,1	179	100,0
1990	150	80,7	6	3,2	19	10,2	11	5,9	186	100,0
1991	226	75,1	17	5,6	32	10,6	26	8,6	301	100,0
1992	209	76,6	18	6,6	24	8,8	22	8,0	273	100,0
1993	197	70,9	35	12,6	15	5,4	31	11,1	278	100,0
1994	168	56,0	60	20,0	16	5,3	56	18,7	300	100,0
1995	159	53,4	74	24,8	10	3,4	55	18,4	298	100,0
1996	51	43,6	42	35,9	5	4,3	19	16,2	117	100,0
1997	33	16,9	122	62,6	4	2,1	36	18,4	195	100,0

* Exclusief pas afgestudeerde huisartsen die in het buitenland zijn afgestudeerd.

Wensen praktijkzoekende huisartsen

In de enquête is aan de praktijkzoekende huisartsen gevraagd naar de voorkeuren omtrent de toekomstige praktijk.

Verreweg het grootste deel van de praktijkzoekende huisartsen heeft een voorkeur voor het werken in een duopraktijk (44%) of een groepspraktijk (42%) en circa 7% zou het liefst in een solopraktijk willen werken (7% heeft geen voorkeur).

Als deze voorkeuren worden uitgesplitst naar mannen en vrouwen, dan blijkt dat mannen vaker te kennen geven als solowerkende huisarts aan de slag te willen dan vrouwen (13% versus 2%).

Van alle praktijkzoekende huisartsen wenst 82% een part-time baan. Uitgesplitst naar geslacht zijn duidelijke verschillen waarneembaar tussen mannen en vrouwen, respectievelijk 69% en 94% spreekt zich uit voor een part-time baan.

Gevraagd naar het gewenste dienstverband, geeft het merendeel (65%) de voorkeur aan een vrij beroep; 12% zou in dienstverband willen werken en 23% heeft geen voorkeur. Het zijn vooral de vrouwen (20%) die zich uitspreken voor het werken in dienstverband; van de mannen kiest 4% hiervoor.

De praktijkzoekende huisartsen is tevens gevraagd naar de gewenste praktijkomvang. Uit tabel 8 blijkt dat bijna 37% zich uitspreekt voor een praktijk met minder dan 2000 patiënten. Ook hier blijken de ver-

schillen tussen mannen en vrouwen groot. De gemiddelde gewenste praktijkomvang van mannen bedraagt 2.189 en van vrouwen 1.735.

Tabel 8: Gewenste praktijkomvang van praktijkzoekende huisartsen per 1 januari 1998

Gewenste praktijk-omvang	mannen		vrouwen		totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
< 1.750	30	12,5	102	42,0	132	27,3
1.750-1.999	18	7,5	27	11,1	45	9,3
2.000-2.249	56	23,3	51	21,0	107	22,2
2.250-2.499	55	22,9	15	6,2	70	14,5
2.500 of meer	72	30,0	17	7,0	89	18,4
geen voorkeur	9	3,8	31	12,7	40	8,3
Totaal	240	100,0	243	100,0	483*	100,0
Gemiddeld	2.189		1.735		1.972	

* Van zes praktijkzoekenden ontbreken de gegevens.

In de afgelopen tien jaar is de gemiddelde gewenste praktijkomvang redelijk stabiel gebleven op circa 2.000 inwoners per huisarts (tabel 9).

Tabel 9: De gewenste gemiddelde praktijkomvang van praktijkzoekende huisartsen vanaf 1986, per 1 januari

Peildatum	gemiddelde gewenste praktijkomvang
1986	1.970
1987	1.985
1988	2.000
1989	2.045
1990*	
1991	2.072
1992	1.976
1993	2.119
1994	2.035
1995	2.027
1996	2.055
1997	1.975
1998	1.972

* Gegevens ontbreken.

Huisartsen die hun vestigingsplannen hebben opgegeven

De peiling van 1 januari 1998 laat zien dat 26 huisartsen die in Nederland een huisartsenopleiding hebben gevolgd in de loop van 1997 hun plannen om huisarts te worden hebben opgegeven. Daarmee komt het totaal aantal huisartsen - opgeleid vanaf 1974 - dat de vestigingsplannen heeft opgegeven op 1.970, dat wil zeggen 24,4% van alle huisartsen (8.088) die vanaf 1974 de huisartsenopleiding hebben gevolgd. Tevens hebben in 1997 in totaal 16 huisartsen die in het buitenland de huisartsenoplei-

ding hebben gevolgd, de vestigingsplannen opgegeven.

Van de totale groep van 42 huisartsen die in 1997 met het zoeken is gestopt, blijkt dat bijna de helft (48%) wel vestigingsplannen heeft gehad, maar deze niet heeft kunnen realiseren (tabel 10).

Tabel 10: Mate waarin men van plan is geweest huisarts te worden naar geslacht, per 1 januari 1998

Mate van plan	mannen		vrouwen		totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
Opleiding gevolgd zonder expliciete doel om zich als huisarts te vestigen	-	-	-	-	-	-
Wilde wel huisarts worden maar tijdens opleiding van plan veranderd	2	8,3	3	16,7	5	11,9
Wilde wel huisarts worden maar geen serieuze vestigingsplannen gehad	12	50,0	5	27,8	17	40,5
Wel plannen gehad, niet gerealiseerd	10	41,7	10	55,6	20	47,6
Totaal	24	100,0	18	100,0	42	100,0

De reden waarom men met zoeken is gestopt heeft voor het grootste deel (69%) te maken met het feit

dat men een aantrekkelijke functie elders heeft gevonden. Daarnaast gaf 19% te kennen dat de interesse in het huisartsenwerk is verminderd en gaf 18% aan dat men geen praktijk of vestigingsplaats naar voorkeur had kunnen vinden.

Van de 42 praktijkzoekende huisartsen die in 1997 het zoeken naar een praktijk hebben opgegeven is een groot deel (28,6%) werkzaam in het buitenland (bijvoorbeeld als tropenarts). Daarnaast is 19% momenteel werkzaam in een intramurale instelling en is het overige deel werkzaam als waarnemer, bedrijfsarts, verzekeringsarts e.d.

4. SAMENVATTING

- Op 1 januari 1998 zijn er 6.997 huisartsen zelfstandig gevestigd.
 - 81% van hen is man
 - 44% is jonger dan 45 jaar
 - 46% is werkzaam in een solopraktijk
 - 9,3% is apotheekhoudend
 - 29% werkt part-time.
- De gemiddelde huisartsendichtheid is 2.237 inwoners per huisarts.
- Op 1 januari 1998 zijn er 453 assistent-huisartsen (HIDHA's) werkzaam. Van deze groep is ruim 80% vrouw.

- Per 1 januari 1998 zijn er in Nederland 489 praktijkzoekende huisartsen.
- Van de 489 praktijkzoekende huisartsen wenst het grootste deel (86%) een duo- of groepspraktijk.
- Vrouwelijke praktijkzoekende huisartsen ambiëren vaker dan hun mannelijke collega's een vestiging in dienstverband (respectievelijk 20% en 4%). Daarnaast ambiëren zij kleinere praktijken dan hun mannelijke collega's.
- 42 nog niet gevestigde huisartsen hebben in 1997 hun vestigingsplannen opgegeven. Bijna de helft (48%) van hen had bij het voltooien van hun opleiding wel serieuze vestigingsplannen.
- Van alle sinds 1974 afgestudeerde huisartsen (8.088) hebben er 1.970 (24,4%) hun plannen om zich te vestigen opgegeven.

5. BEGRIPPEN

Zelfstandig gevestigde huisarts - een huisarts die de algemene praktijk uitoefent voor ziekenfonds- en particuliere patiënten en die ziekenfondspatiënten op eigen naam of naam van de maatschappij heeft.

Assistent-huisarts - een huisarts (niet in opleiding) die voor langere tijd (minimaal een half jaar) als